

تفسیر قانون مجازات عمومی

اصول و قواعد کلی که فوقاً بدان اشاره شد به کیفی که در عصر کنونی با خصوصیات و اصطلاحات امروز متداول است در قوانین جزائی اسلامی و عادات و رسوم زمان سابق معمول و مسلح نبوده و عنوان خاصی در کتب حقوقی ولی در عین حال میتوان گفت مفهوم قسمت مهمی از کلیات و اصول فوق الذکر در کتب علماء حقوق مورد بحث واقع شده و نشانه‌هایی از آن اصول در عادات و رسوم جاریه در کشور های اسلامی دیده شده است مانند اصل عدم جواز مجازات بدون وجود قانون و عدم سرایت قانون بما قبل .

با اینکه مفهوم این اصول و قواعد کلی در حقوق اسلامی و در عادات ازمنه سابق و همچنین در حقوق جزای عصر ساسانی ایران تا اندازه موجود بود متأسفانه بواسطه عدم تدوین کامل و وجود مستثنیات عدیده و مخصوصاً اختلافاتی که بین عادات و رسوم نقاط مختلفه کشور و تفاوت رویه قضات مذهبی که ناشی از حق اجتهاد و استنباط بود اصول مذکوره بطوریکه شاید مراعات نمیشد و در بسیاری از مواقع وسیله سوء استفاده اشخاص واقع میگردد .

معایب مزبور در اوائل قرن بیستم به منتها درجه رسیده و ادامه وضعیت سابق با اصول راجع به تفکیک سیاست از روحانیت و قضاوت از مذهب بهیچوجه وفق نمیداد و بهمین مناسبت بود که مقنن ایران در موقع تدوین قانون مجازات عمومی کشور قدمهای اساسی برداشته و تدوین اصول کلی جزائی موفق شده و با توجه بفوائد و ثمرات قوانین موضوعه اصول و قواعدی را که فوقاً مذکور اقتاد در باب اول قانون مجازات عمومی صریحاً مقرر داشته‌اند بنحویکه دیگر تخلف از آن برای قضات غیر ممکن است

فصل اول

مواد عمومی

این فصل دارای شش ماده و مهمترین اصل کلی

چون اصولاً در ایران تنها مستند قضات در صدور احکام متن قانون است و تاکنون اصول عقاید علمی (Doctrine) مانند حقوق ملل مغرب زمین بسط و توسعه نیافته و عادت بر تفسیر و بحث در اطراف قوانین جاری نشده و نویسندگان نیز کمتر تطبیق متن قانون را بامبانی علمی و عملی موضوعات حقوقی وارد بحث قرار داده اند از این لحاظ در این مقاله و مقالاتی که بعداً در تحت عنوان تفسیر قانون مجازات عمومی در این مجموعه منتشر میشود مواد قانون مجازات عمومی به ترتیب درج و بتفسیر آن پرداخته میشود :

قانون مجازات عمومی ایران که دارای ۲۸۹ ماده

است به پنج باب تقسیم میشود .

باب اول در کلیات است که در یازده فصل قواعد و

اصول عمده حقوق جزائی را بطور کلی بیان میکند

باب دوم در جنحه و جنایات و ضرر بمصالح عمومی است

که به سه مبحث تقسیم‌آور هر مبحث آن دارای چندین

فصل است

باب سوم در جنحه و جنایت نسبت بافراد است که

این باب از ماده ۱۷۰ شروع و بماده ۲۷۳ ختم و دارای

یازده فصل است .

باب چهارم در امور خلافتی و مجازات آنها و

بالاخره موضوع

باب پنجم مقررات مختلفه است

باب اول

در کلیات

مقنن ایران در تدوین قانون مجازات عمومی تا حدی

قواعد و اصول کلی عمومی که در حقوق جزائی اغلب ملل

متمدنه پیش بینی شده اتحاد نموده و نیز بعد از انتشار قانون

مجازات عمومی قوانین اصلاحی دیگری بعضی مواد آنرا تکمیل

کرده است

و وسائل شعبه برای اثبات جرائم در حقوق اسلامی طوری بود که تهیه آن بسیار دشوار بوده مثلاً اقامه جهاز شاهد عادل که شهادت آنها از حیث زمان و مکان و نحوه ادا و سایر جزئیات خصوصیه متحد باشد و یا چهار مرتبه اقرار و غیره.

در حقوق اسلامی سه قسم جرم وجود است :

۱ - جرائم بر علیه افراد از قبیل جرح و ضرب که مجنی علیه مجاز بود مجرم را قصاص نموده و یا وجهی بعنوان دیه از او مطالبه نماید.

۲ - جرائمی که برای آنها يك نوع مجازات معین تحت عنوان حد مقرر بوده.

۳ - اعمالی که مستلزم مجازات تقدیری (تأدیب) بود و قضات در تعیین این اعمال و تعیین میزان مجازات آن اختیار نامحدود داشتند. دکتر محمود مشاور

حقوق جزای امروزی که عبارت از عدم جواز مجازات بدون وجود قانون قبلی باشد در این فصل پیش بینی شده (ماده ۲ و ۶) که به ترتیب به تغییر مواد آن پرداخته می شود.

مجازات های مصرحه در این قانون ماده - ۱ - از نقطه نظر حفظ انتظامات مملکتی مقرر و در محاکم عدلیه مجری خواهد بود و جرمهایی که موافق موازین اسلامی تعقیب و کشف شود بر طبق حدود و تقدیرات مقرر در شرع مجازات میشوند.

منع تاریخی و علمی ماده مزبور و فائده امروزه آن قبل از ایجاد حکومت مشروطه در ایران قانون مجازات و محکمه جزا بصورت فعلی وجود نداشت و قانون مجازات منحصر بمقررات قانون اسلامی و محکمه آن محضر شرع بوده